

■ FORENINGEN TIL BEVARELSE AF MOSEBJERG OG STÆRHØJ

De vil lade leret ligge

Gravemodstanderne fra Nordvestmors kan slet ikke se noget smukt i landskabet omkring lagunen i Ejerslev Havn

Den nye forening kan ikke forstå, at politikerne bliver ved med at henholde sig til, at de ikke har mulighed for at sige nej til Damolin

AF CARSTEN TOLBØLL
ctb@mf.dk

Ejerslev Havn er blevet en attraktion på Nordmors. Både morsingboer og turister strømmer til den tidligere molerudskibningshavn, der nu er forbeholdt sejl- og motorbåde.

Det er ikke mindst skrænterne omkring havnens indre lagune, der betager både lokale og gæster. De frilagte og foldede lag af fortidens aske og ler er kommet for dagens lys ved årtiers råstofudgravning, og mange taler begejstret om stedets helt særlige stemning, bløde akustik og underlag, der snart bliver endnu mere tilgængeligt med anlægget af en sti rundt langs vandkanten.

Men sådan ser de ikke på det i Foreningen til Bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj.

- Første gang, jeg så Ejerslev, var en skræmmende og chokerende oplevelse, siger formand Trine Høgh. Bestyrelsesmedlem Inger Saaby sætter gerne flere ord på:

- Lagunen kan måske ad åre komme til at se rimeligt pæn ud, hvis den bliver begroet med vegetation. Graven bagved ligner et atombombekrater. De geologiske lag kan man se me-

get flottere ved at gå langs vandet. Der bliver de holdt rene og fornyet af fjordens vasken. Og der falder hele tiden fossiler ned, hvis nogen er interesseret i dem, siger Inger Saaby.

Her på Mors vil I nok få svært ved at samle flertal for det syn på Ejerslev?

- Det oprindelige landskab er jo fuldstændig ødelagt. Vi er interesseret i landskabet, der har en stor geologisk, æstetisk og oplevelsesmæssig værdi. Selvfølgelig kan der da være noget spændende i at have sådan et stort hul, men det behov er da i hvert faldt blevet dækket med Ejerslev, siger Inger Saaby.

Hendes mand Jørgen Saaby supplerer:

- At Ejerslev Havn er en naturmæssig berigelse er et postulat, som vi ikke deler. Det er dramatiske indgreb, som man ved at bruge havnen råder en smule bod på. Det er bedre en ingenting, men det bedste ville have været at have ladet Ejerslev Bakke stå, som den var, mener Jørgen Saaby, der også er bestyrelsesmedlem.

Morsø Folkeblad har sat Mosebjerg-Stærhøj-foreningen stævne for at få mere at vide om, hvad den vil. Det manglede bare, idet foreningen, siden sin stiftelse i februar, i den grad har bidraget til at fylde avisen gennem sine læserbreve.

Foreningens formål er at standse indvindingen af moler på Mors. Mest aktuelt ved Stærhøj, hvor selskabet Damo-

»Selvfølgelig kan der da være noget spændende i at have sådan et stort hul, men det behov er da i hvert faldt blevet dækket med Ejerslev«

INGER SAABY

lin søger at få omsat en gammel anmeldt graverettighed til en konkret gravetilladelse.

- Vi er ikke upåvirkelige af, at der er arbejdspladser på spil. Men det er efterhånden et ganske lille antal, og prisen for dem bliver for høj, landskabsmæssigt, miljømæssigt, trafikalt og med hensyn til kommunens driftsøkonomi, siger Jørgen Saaby.

Med det sidste sigter han til sliddet på kommunens veje, hvis 20 lastbiltyg dagligt tre gange i ugen skal fragte moler fra Stærhøj til Skarrehageværket. Her reagerede foreningen skarpt, da avisen 22. maj citerede formand Meiner Nørsgaard (DF) for, at udvalget for teknik og miljø havde fremsat

en hensigtserklæring om at undgå kørsel gennem Bjergby - noget der siden blev modsagt af et udvalgsmedlem.

- Jeg finder det mærkeligt, at formanden udtaler sig i et så følsomt anliggende, uden at det føres til protokols. Han foregriber da debatten i høringsfasen ved at plante en så utroligt væsentlig oplysning. Den kan ende med at tage pusten ud af kritikken af Bjergby, siger Jørgen Saaby.

Siger I dermed, at I er misfornøjede med, at politikerne vil frede Bjergby, fordi det tager luften ud af et af jeres argumenter mod at give gravetilladelse?

- Vi synes slet ikke, at kørsel gennem Bjergby er noget, man bør overveje. Det skulle slet ikke have været med i vvm-rede-

gørelsen, siger Inger Saaby.

Men det fremstår ikke desto mindre som forvaltningens hovedforslag?

- Ja, og hvis politikerne går imod den indstilling og virkelig mener, at det er forkert at køre gennem Bjergby, så bør de da nedfælde det, så alle præcist ved, hvad de skal forholde sig til i høringsfasen, siger Jørgen Saaby.

Hvad nu, hvis kommunen eller Damolin etablerer en privat kørevej ud til Nordmorsvej?

- Det vil jo bare give flere ar i landskabet, der i forvejen vil blive ødelagt, hvis der skal graves. Hele landskabet fra Salgjerhøj til Sundby bør ses som en helhed, men problemet er, at noget er fredet, og noget andet må man grave i. Jeg tror,

det bliver svært at få moler anerkendt som verdensnaturarv, hvis man give sig til at grave ved Stærhøj. Der skal være en uberørt bufferzone udenom, før Unesco-komiteen godtager det, siger bestyrelsesmedlemmet Hans Jensen, der bor i Fårtoft.

Det bringer os til de to spørgsmål, Mosebjerg/Stærhøj-foreningen vil have sat øverst på dagsordenen: Bør der gives gravetilladelse, og kan kommunalbestyrelsen sige nej til at give tilladelsen, når Damolin har en anmeldt graverettighed til hele det ansøgte nordareal og det halve af sydarealet ved Stærhøj?

Foreningen mener, at tiden er løbet fra at give en gravetil-

»Hvis politikerne virkelig mener, at det er forkert at køre gennem Bjergby, så bør de da nedfælde det, så alle præcist ved, hvad de skal forholde sig til.«

JØRGEN SAABY

ladelse, der baserer sig på en rapport fra 1985, og en rettighed, der blev stadfæstet gennem råstoflovens første udgave i 1972.

- Udvalgsarbejdet, der i 1985 førte til rapporten "Molerindvinding på Mors", var en styrkeprøve mellem magtfulde industriinteresser, repræsenteret ved Skamol, og naturbevaringsinteresser, som talte varmt for at skåne landskabet, men som var i klart undertal. Siden da er molerindustriens betydning svundet ind til en brøkdel, men alligevel kører man frem med de samme argumenter for gravning som dengang. Uforståeligt, siger Jørgen Saaby.

Da amterne blev til regioner i

2007 blev kommunernes råstofplaner videreført med revision hvert fjerde år. Foreningen mener ikke, at Region Nordjylland fik alle mellemregninger med i den handel.

- Gennem aktindsigt har vi opdaget, at amtets dokumenter, der er nødvendige for at vurdere arealerne som råstofområde, ikke fulgte med ved overgangen. Dem skal man lede efter i Landsarkivet. Regionen har ikke papirer fra før 1. januar 2007, og måske derfor er der ikke blevet ændret i råstofplanen for Morsø Kommune, der fortsat tillader molerindvinding, siger Inger Saaby.

- Tilmed er råstofloven en meget usynlig lov, som ikke umiddelbart kan ses på kommunens hjemmeside. Da vi købte vores

hus ved Stærhøj, fik vi intet at vide om, at området er udset til gravning, og senere blev graveområdet oven i købet udvidet, tilføjer Trine Høgh.

Foreningen fik en fjer i hatten, da Morsø Kommunes forvaltning 20. maj i et bestilt notat medgav foreningen, at kommunen kan give afslag på en anmeldt graverettighed, hvis der er nye oplysninger, og hvis politikerne vægter sagen anderledes. En U-vending i forhold til, hvad kommunen hidtil har meldt ud, mener bestyrelsen.

- Alligevel er det som om, man stadig agerer ud fra Michael Dickensons (landinspektør ved Morsø Kommune, red.) postulat om, at man på grund

af områdets planlægningsmæssige status er forpligtet til at give gravetilladelse. Det er notorisk forkert, siger Jørgen Saaby.

Men selv om politikerne kan sige nej, skal I have dem overbevist om, at de skal gøre det. Har I talt med dem?

- Nej, men vi har skrevet til dem. Det er bemærkelsesværdigt så lidt, de svarer. Så længe, der er så megen misinformation i sagen, bliver det Davids kamp mod Goliat. Men vi tror på vores sag.

»Da vi købte vores hus ved Stærhøj, fik vi intet at vide om, at området er udset til gravning.«

TRINE HØGH

Trine Høgh er formand i foreningen til bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj